МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
На засіданні кафедри конституційного права
юридичного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 27 серпня 2026 р.)

СИЛАБУС З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ЇХ ПОСАДОВИХ ОСІБ»,

що викладається в межах
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів з спеціальності D8 Право

Львів – 2026

Силабус курсу «Відповідальність органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб»
2026/2027 навчального року

Назва дисципліни	Відповідальність органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Січових Стрільців 14
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Юридичний факультет, кафедра конституційного права
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань D Бізнес, адміністрування, право Спеціальність D8 Право
Викладачі дисципліни	**Бориславський Любомир Володимирович**, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного права
Контактна інформація викладачів	**Бориславський Любомир Володимирович** lubomyr.borislavskiy@lnu.edu.ua сторінка викладача: http://law.lnu.edu.ua/employee/boryslavskyjlyubomyr-volodymyrovych , кафедра конституційного права, ауд. 507.
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або телефонувати на кафедру +380322394161.
Сторінка курсу	https://law.lnu.edu.ua/course/vidpovidalnist-orhaniv-mistsevoho-samovriaduvannia-ta-ikh-posadovykh-osib
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб правильно реалізовувати конституційно-правові норми у майбутній практичній діяльності. Тому у курсі представлено як огляд концепції відмінності матеріальних норм від процесуальних, процедури, процесуальної форми тощо, так і процесів та інструментів, які потрібні для правильного написання та використання процесуальних документів.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Відповідальність органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб» є вибірковою дисципліною з спеціальності D8 Право для освітньої програми «Бакалавр», яка викладається в 7 семестрі в обсязі 4,5 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).

Мета та цілі курсу	Метою вивчення вибіркової дисципліни «Відповідальність органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб» є розкрити поняття і сутність відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування як важливого конституційно-правового інституту, підстави і порядок застосування санкцій відповідальності до органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
Література для вивчення дисципліни	**Основана література:** 1. Батанова Н. М. Конституційні делікти в Україні. Автореферат. К. 2007. 2. Батанов О. В. Актуальні проблеми конституційно- правові відповідальності в місцевому самоврядуванні. Держава та регіони 2005, Серія Право № 7, с. 39-50 3. Батанов О. В. Муніципальне право України: Підручник / О. В. Батанов ; відп. ред. М. О. Баймуратов. Х. : Одіссей, 2008. 528 с. 4. Погорілко В. Ф., Баймуратов М. О., Бальцій Ю. Ю. та ін. Муніципальне право України: Підручник. 2-ге вид. доп. К. : Правова єдність, 2009. 720 с. 5. Совгиря О. В. Конституційно-процесуальне право України : підр. Для студ. ВНЗ України. К. : Юрінком Інтер, 2010. 536 с. **Додаткова література:** 1. Батанова Н. Конституційно-правова відповідальність у сфері місцевого самоврядування. Вісник Центральної виборчої комісії. 2008. № 4. С. 61-67. 2. Лялюк О.Ю. Основи організації і діяльності місцевих рад в Україні: монографія. Х.: Право, 2008. 288 с. 3. Петришин О., Петришин О. Конституційно-правова реформа місцевого самоврядування в Україні: проблеми та перспективи. Віче. 2015. № 16. С. 16–20. 4. Салівон Г. Напрями вдосконалення правової регламентації дострокового припинення повноважень сільського, селищного, міського голови за рішенням відповідної ради. Publicație ştiinţifico-practică de drept. 2015. № 4. С. 25 – 29. 5. Бальцій Ю.Ю. Проблеми Юридичної відповідальності сільського, селищного.міського голови. В кн. Актуальні проблеми держави і права. Зб. наук. праць Вип.11. Одеса,2003 с. 244-248. **Інтернет джерела:** 1. Президент України URL: https://www.president.gov.ua/ 2. Верховна Рада України URL: http://www.rada.gov.ua 3. Кабінет Міністрів України URL: http://www.kmu.gov.ua
Обсяг курсу	48 годин аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 32 годин практичних занять та 87 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент буде : - **знати** застосування конституційно-правових норм щодо конституційно-правової відповідальності органів і посадових осіб місцевого самоврядування;

	- **вміти** аналізувати і застосовувати конституційно-правові санкції за конкретне конституційно-правове порушення з боку органів і посадових осіб місцевого самоврядування; готувати проекти правових документів щодо відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
Ключові слова	відповідальність, місцеве самоврядування, орган місцевого самоврядування, посадова особа органу місцевого самоврядування.
Формат курсу	Очний Проведення лекцій, практичних занять та консультації для кращого розуміння тем.
Теми	Тема 1. Юридична відповідальність в місцевому самоврядуванні в Україні. Тема 2. Конституційно-правова характеристика законодавства щодо відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Тема 3. Суб'єкти юридичної відповідальності в системі місцевого самоврядування. Тема 4. Підстави притягнення до юридичної відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Тема 5. Юридичні санкції в системі місцевого самоврядування. Тема 6. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед територіальною громадою. Тема 7. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед Українською державою. Тема 8. Теоретичні та практичні питання реалізації і підвищення ефективності застосування санкцій юридичної відповідальності в сфері місцевого самоврядування.
Підсумковий контроль, форма	залік в кінці семестру письмовий
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з конституційного права України, муніципального права України, основ теорії права та держави та конституційно-процесуального права України достатніх для сприйняття категоріального апарату курсу, розуміння його джерел та інститутів.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, дискусія.
Необхідне обладнання	Із урахуванням особливостей навчальної дисципліни вивчення курсу може не потребувати використання програмного забезпечення, крім загально вживаних програм і операційних систем.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: • практичні/самостійні тощо : 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50 • контрольні заміри (модулі): 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50

	• іспит/залік: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50 Підсумкова максимальна кількість балів 100. **Письмові роботи:** Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу). **Академічна доброчесність**: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахуванння викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. **Відвідання занять** є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні зайняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. **Література**. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. **Політика виставлення балів**. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності **не** толеруються.
Академічна доброчесність	Очікується, що всі письмові та усні роботи студентів ґрунтуватимуться на самостійному опрацюванні матеріалу, власних міркуваннях і належному використанні джерел. До проявів академічної недоброчесності належать, зокрема, плагіат, списування, фабрикація або фальсифікація даних і джерел, відсутність належних посилань на використані матеріали, подання чужої роботи як власної, а також втручання в виконання завдань іншими студентами**.** Виявлення ознак академічної недоброчесності є підставою для незарахування відповідної роботи або результату оцінювання незалежно від обсягу недоброчесного використаного матеріалу.

Політика курсу щодо використання генеративного штучного інтелекту	Використання студентами інструментів генеративного штучного інтелекту під час вивчення навчальної дисципліни допускається **як допоміжний засіб навчання**, за умови дотримання принципів академічної доброчесності, самостійності виконання завдань та прозорості використання таких інструментів. Генеративний штучний інтелект може використовуватися для **пошуку ідей, структурування матеріалу, формулювання запитань для самоперевірки, мовного та стилістичного редагування власного тексту, узагальнення вже опрацьованого студентом матеріалу, а також як допоміжний інструмент під час підготовки до занять**. Водночас використання генеративного штучного інтелекту **не може підміняти самостійну роботу студента**, зокрема аналіз Конституції України, законодавства, судової практики, наукових джерел, формування власної правової позиції та юридичної аргументації. **Не допускається:** • подання тексту, повністю або переважно згенерованого штучним інтелектом, як власної самостійної роботи; • використання генеративного штучного інтелекту для виконання завдань, метою яких є перевірка особистих знань, умінь та навичок студента; • використання згенерованих відповідей без самостійного опрацювання завдань; • наведення вигаданих або неперевірених посилань на нормативно-правові акти, рішення судів, наукові публікації чи інші джерела; • використання штучного інтелекту для фальсифікації джерел, цитат, фактів, судової практики або результатів дослідження; • використання генеративного штучного інтелекту під час усного чи письмового контрольного заходу, якщо це прямо не дозволено викладачем. Студент несе **особисту відповідальність за зміст поданої роботи, достовірність наведених фактів, правильність юридичної аргументації та коректність посилань на джерела**, незалежно від того, чи використовувалися під час її підготовки інструменти генеративного штучного інтелекту. У разі використання генеративного штучного інтелекту під час підготовки письмової роботи студент повинен, **якщо цього вимагає характер завдання або викладач, зазначити факт такого використання та коротко вказати, з якою метою він застосовувався**. Викладач має право вимагати від студента **усного пояснення, обґрунтування або захисту поданої роботи**, у тому числі для перевірки самостійності її виконання та розуміння студентом

	викладених у ній положень. Використання генеративного штучного інтелекту всупереч цим правилам розглядатиметься як **порушення вимог академічної доброчесності** та матиме наслідки, передбачені політикою курсу й локальними актами Університету.
Питання до іспиту/заліку	
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.